

fødte Trælleslagte til at blive ligeberettigede Borgere med de andre Statsborgere, og da de Statsmænd, som havde sat sig i Spidsen for denne Sag, ved deres eget Exempel viste, at frigjort Bondejord hører med til den frigjorte Bondestand (Hør.). Det skulle vi ikke glemme ved disse Forhandlinger, at det er ikke sandt, naar man siger: Grunden, hvorpaa Folket sætter sin Fod, er af samme Bestaaffenhed, som en almindelig Capital, og at man skulde kunne tænke sig i Landet Giere, som vare istand til at sige til Befolkningen: du tør ikke træde paa denne Grund. Dersom Eiendomsretten over Grunden havde denne Betydning, som man forgjæves har villet gjort gjældende, saa var det muligt, at en Mand kunde fremstaae i dette Europa og i dette lille Danmark, og sige til hele det danske Folk: Din Fod tør ikke træde paa denne Grund, thi den er min, din Spade tør du ikke stikke i den, uden under de Betingelser, som jeg byder dig; men en saadan Eiendomsret, den bestaaer ikke, thi den kan ikke bestaae. Det er mig kjært, at der imellem Forslagsstilleren og mig staaer en Mand, som saa sikkert har opløst selv Forslagsstillerens ringeste Forhaabning; det gjorde mig vel ondt, at han udtalte, at han burde nøies med denne Forhaabning; men det er mig kjært, at der strax har stillet sig en Mand imellem os, som har vist os, hvorledes hans Problem kan løses i denne Retning. Det skulde have gjort mig ondt, om mine første Ord angaaende denne Lov vare komne til at tale imod den, thi det gaaer mig med denne Lov saaledes, at jeg elsker dens Formaal saameget, at jeg derfor elsker Loven selv, om jeg end ikke er tilfreds med den. Det gaaer her som med en fædrelandsk Gjenstands Behandling i en Bog eller i et Stuespil. Selv naar Gjenstanden er slet behandlet, have vi dog Kjærlighed til den, og her er Gjenstanden ikke slet behandlet. Jeg skal ikke følge min Forgænger i at begynde med at rose Forslaget, for derved at give den paafølgende Forkastelse en saameget større Betydning og for derefter at komme til at vise, at det er en Umulighed at sætte noget Lignende igjennem. Naar den ærede sidste Taler har sagt, at vi ikke kunde naae Løsningen af dette Problem uden ad Frivillighedens Vej, og

det skulde vi først forsørge, saa vil jeg spørge ham hvor længe? Hvor længe have vi forsøgt det, og hvor har han Bevist for det, han sagde at man vil denne Frivillighed. Han siger: I Mænd, som selv troe, og jeg troer, I have nogen Ret i at troe, at I have nogen Indflydelse, I bør opfordre Fæstebønderne at række Haanden til. Jeg svarer: Det gjøre vi, og det have vi altid gjort, men vi sige derhos: Vel skulle I række Haanden, men ikke tillige Skindet til, og jeg siger, det er Skindet, man vil have, man er ikke tilfreds med Haanden. Viis mig, at man paa billige Vilkaar, Vilkaar, som vare opfyldelige, har villet søge at naae Maalet, viis mig, at man ikke har villet benytte tilfældige, af Tidsomstændighederne opskruede, Prisforhold, for at trække den sidste Skilling fra disse Mænd, som havde tiltrællet sig disse Skillingen ved et Liv, rigt paa Opoffrelser, og jeg skal da indrømme, at der er Sandhed i denne Tale om Frivillighed. Man sige om Capitalen og dens Betydning, hvad man vil, saa er dog for Enhver, der eier Grunden, eller som giver sig ud for at eie den, Capitalen dog kun tilstede i Virkeligheden ved den Indtægt, den giver, og allerhøiest ved det Haab, den giver ham for den nærmest kommende Tid. Naar han udbyder sin Eiendom endogsaa en heel Deel over denne Værdi, og kun undlader at sælge, fordi han ingen Kjøber kan finde, saa siger jeg, at man har bevist, at der virkelig er et Duffe om Frivillighed fra de Sælgerendes Side, men saa længe intet Bevist af denne Art foreligger, saa siger jeg: Paaberaab Eder ikke og henviis ikke til en Frivillighed, som fra Bernstoffs Tid og til nu har fundet saa saa Efterlignere. Dersom Bernstoffs Exempel stod levende for de Mænd, der nu have den samme Stilling i Landet, som han havde, saa ville vi for Dieblicket saa godt som ingen Godseieendom have, men han og hans Fortjænestere ere døde; thi ellers vilde man ikke saaledes glemme, at den Lovgivning, som ligger paa Bunden af vore Fæsteforhold, er af en saadan Art, at Fæstegodsret ikke er Gjenstand for nogen fuldkommen Eiendomsret. Jeg skal ikke frygte for, nu da Leiligheden er givet, og det passer sig at gaae ind paa det, som den ærede sidste Taler er istand til at vise bort som en